

בס"ד

להרחבה ראה ספר "שלוש עשרה מדות" לרב דניאל דוד שטיינבערג (מדף מ-600 בחדר שקט הראשון בספריית הישיבה)

חלוקת הפסוקים לי"ג מידות

י"ג מידות מופיעות בספר שמות פרק לד וזו חלוקתן לחלק מהדעות¹:

	דעה א	דעה ב	דעה ג	דעה ד	דעה ה	דעה ו	
ו	1						י-ה-ו-ה
	2	1				1	י-ה-ו-ה
	3	2				2	א-ל
	4	3	1			3	רזום
	5	4	2			4	וזנון
	6	5	3			5	ארך
	7	6	4			6	אפים
	8	7	5			7	ורב זוסד
ז	9	8				8	נוצר זוסד
	10	9	6			9	לא לפים
	11	10	7			10	נושא עון
	12	11	8			11	ופשע
	13	12	9			12	וזוטאה
		13	10			13	ונקה
							לא ינקה
ט							פוקד עון אבות
			11				וסלחות לעווננו
			12				ולזוטאינו
		13				ונזולתנו	

בעלי הדעות:

א-ר"ת בתוסי ר"ה יז: ד"ה "שלוש", אבן עזרא הקצר בפסוק בשם הגאון², רמב"ן על הפסוקים שם

ב-מגלת סתרים לרב ניסים גאון הובאה בתוסי ר"ה יז: ד"ה "שלוש"

ג-הגהה על תוסי ר"ה יז: ד"ה "שלוש"

ד-ספר חסידים סי' רנ (ע"פ מהדו' מרגליות-בפרוייקט השו"ת) והביא שגם לדעת הפייטן הקדמון אַמְתִּי המילים "וסלחת..." הן חלק מ"י"ג מידות שהרי בסליחה "אזכרה א-להים ואהמיה" (שאומרים האשכנזים בחזרה של נעילה ביו"כ) מופיעות בתחלתה י"ג מידות בתוספת מילות "וסלחת..." ובסוף הסליחה כתב "תמכתי יתדותי ב13 מידות", יש לציין שבשו"ת מהר"י וייל סי' קצא (ע"פ המופיע בפרוייקט השו"ת,

¹(יש לציין שבספרים "תורה שלמה" ו"שלוש עשרה מידות" מופיעות יותר שיטות ממה שהבאתי כאן, ובספר "שלוש עשרה מידות האריך והרחיב לעיין בשיטות)

²ועיין שם בתוך דברי ראבי"ע שכתב לפני מניין המידות לפי דעתו שגם "פוקד עון אבות" שכתוב בהמשך פס' ז הוא מידת רחמים ומה שנקטו חז"ל 13 הוא לאו דווקא וכנראה כוונתו ש"פקד..." היא מדת רחמים כי הקב"ה לא נפרע מיד מהחוטא הכל אלא שמר חלק מהוטא לדורות אחרים (כמובן מדובר כשהדורות הבאים אינם הולכים בדרך ה' וכמאמר רז"ל "כשאוחזים במעשה אבותיהם")

במחזור אהלי יעקב ציין לתשובה קצו' הובאה דעה שהמילים "וסלחת...ונחלתנו" היא המידה ה-13 אבל לא פירט את כל החלוקה לפי שיטה זו לפי שיטה זו אומר בעל מחזור אהלי בפירושו על הסליחות, בפעם הראשונה שמופיעים י"ג מידות, שיש לאמר פסוק זה עם פסוקי "ה' ה'..." בלי הפסק (ולפי דבריו יש לאמר תמיד עם כל י"ג מידות שאומרים אך לא נהגו כך כנראה משום שמנהגנו הוא על פי החלוקה המובאת בסידורי ומחזורי הספרדים שייג מידות מסתיימות ב"ונקה" והוא על פי דברי המקובלים בשער הכוונות ועוד שהיא דעה ה בטבלה)

ה-סידורי הספרדים ע"פ שער הכוונות

ו-אבי"ע הקצר "ואני אומר לך בדרך קצרה..."

הערות על החלוקות השונות

*לכאורה דעה א זו החלוקה היותר פשטנית כי לומר שיש מידות שממשיכות בפס' ט זה לכאורה קשה שיש הפסק באמצע י"ג מידות ולומר ש"ארך" ו"אפים" הן 2 מידות וכן לומר ש"אלפים" עומד בפני עצמו זה גם לא פשטני עוד סיבה לעדיפות פירוש זה היא שהוא הכי מסתדר עם הגמרא בר"ה יז: שאומרת ששני שמות הוי"ה הן אחת קודם שיחטא ואחת אחר שיחטא ומשמע ממנה שהן 2 מתוך י"ג מידות של רחמים *בעניין הפרדת "ארך" מ"אפים" וכן הפרדת "נוצר חסד" מ"אלפים" עי' כה"ח שהסביר מה המשמעות ע"פ שער הכוונות

*בסנהדרין קיא. שורה שלישית לפני סוף העמוד נראה בבירור ש"ארך אפיים" היא מידה אחת